№ 63 Ապրիլ 8 Ուրբաթ 1883 Ապրիլ 8 Ուրբաթ № 63

ՏԱՍՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլ, կէս տարվանը 6 րուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшакъ»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից):

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Նամակ Երևանից: Նամակ Նուխուց: Ներքին լուրեր:—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ: Արտաքին լուրեր:—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ:—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ: — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Նամակ Թիւրքիայից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

—

Մարտի 31-ին

Թատրօնին ամեն մի լուրջ հետևող լաւ գիտէ և հասկանում է, որ դա ծառայում է ժողովրդի զարգացմանը. նա պատկերացնում է ժողովրդի անցեալը, ցոյց է տալիս ժողովրդին նրա ներկայի վատ թէ լաւ կողմերը, մի խօսքով նա պատկերացնում է ժողովրդի ամեն ժամանակվայ և ամեն հանգամանքները, որոնցով նա շրջապատուած է, և սրա համար ես կասեմ թատրօնը հասակաւորների համար մի դպրոց է: Չէ կարելի ասել, ի հարկէ, որ այդ զարգացմանը ծառայում է միմիայն թատրօնը. ոչ, հասակաւորը զարգանում է և լրագրութեամբ և գրականական երեկոյթներով և այլն, բայց վստահ կարելի է ասել որ թատրօնը պատկանում է այն հիմնարկութիւններին, որոնք ծառայում են ժողովրդի զարգացմանը և ոչ թէ միայն լոկ զուարճալիք է, ինչպէս ասում են շատերը և չեն ուզում յաճախել այդ, իրանց կարծած, զուարճանալու տեղը, քանի որ ցիրկը և դորա նման հիմնարկութիւնները աւելի զուարճալի են:

Քանի որ այդ հիմնարկութիւնը, թատրօնը, իբրև ժողովրդի լուսաւորութեան մի ճիւղ, ծառայում է ամբողջ ժողովրդի մտաւոր զարգացմանը, քանի որ այդ հիմնարկութեան նպատակն է ծառայել ամբողջ հասարակութեանը, մեր թատրօնին ծառայողներն էլ պէտք է աշխատեն այդ հիմնարկութիւնը դնել այնպիսի հիմքի վրա, որ ամեն մի մարդի՝ ինչ արհեստի, ինչ պարապմունքի, ինչ կարողութեան և զարգացման տէր լինի նա, մատչելի լինի: Բայց մենք այժմ դորա հակառակ ենք տեսնում. թատրօնի գների բարձրութեան պատճառով խեղճ արհեստաւորը աղքատ դասը զուրկ է մնում թատրօնի կրթողական ազդեցութիւնից. նա չէ կարողանում յաճախել ոչ թատրօն, ոչ երեկոյթներ, ոչ դասախօսութիւններ և ոչ ուրիշ այդպիսի հիմնարկութիւններ. նա զուրկ է այդ բոլորից: Բայց դրանք, կրկնում ենք, գների բարձրութեան պատճառով, մատչելի են միայն հասարակութեան մի որոշ պրօցենտին, հարուստ, ապահովված դասին:

Ուրեմն աղքատ դասին, արհեստաւորին, մատչելի անելու համար այդպիսի հիմնարկութիւնները, պէտք է աշխատած մուտքի գները այնքան էժանացնել որ արհեստաւորը կարողանայ մտնել այդպիսի տեղեր: Այս նպատակը, ինչպէս ամեն մարդը, նոյնպէս և մեր թատրօնական գործին ծառայողները աչքի առաջ պէտք է ունենային:

Այս մտքերի ճշմարտութիւնն ընդունելով Երևանի թատրօնական երկրորդ խումբը (առաջինը, ինչպէս լսում ենք դադարել է իր գործունէութիւնից), մտադիր է Զատկից յետոյ մի քանի ներկայացումներ տալ տեղիս արհեստաւորների աղքատ դասի համար, շատ էժանացրած գներով, միայն եթէ հոգաբարձութիւնը համաձայնիլի բեմը ձրի տալ, որովհետև մանր սովորական ծախսեր, բացի բեմի վարձից, լինում են մօտ 40 րուբլ, իսկ թատրօնի դահլիճը տանում է շատ շատ 150—160 մարդ, այնպէս որ եթէ տոմսակները 20—30 կոպէկ նշանակվեն, լի դահլիճն էլ անգամ չէ կարող ծախսը հանել, ուր մնաց եթէ բոլոր տոմսակները չը ծախվեն: Խմբի նպատակը եղել է և պիտի լինի ներկայացումներ տալ բարեգործական նպատակով, և այս պատճառով նա կը համաձայնվի, եթէ ներկայացումը օգուտ բերի, այդ օգուտը տալ բեմին, որովհետև նրա համար մի և նոյն է ինչ նպատակի գործադրվի արդիւնքը, միայն թէ բարեգործական նպատակին տրվի: Մենք պէտք է աշխատենք ժողովրդի բարօրութեան համար, նրա մտաւոր, բարոյական և տնտեսական դրութիւնը բարւոքելու համար: Այդ նպատակին ծառայող հիմնարկութիւններից մէկն էլ թատրօնն է:

Այս բոլորից յետոյ յոյս ունենք որ մեր Երևանի հոգաբարձութիւնը չի մերժի տեղիս երկրորդ խմբին ձրի տալ բեմը, այսպիսի բարի նպատակի համար, ինչպէս է ներկայացումներ տալը շատ էժանացրած գներով արհեստաւոր և աղքատ դասի համար:

Ս. Տէր-Մարտիրոսեանց

ՆԱՄԱԿ ՆՈՒԽՈՒՑ

—

Ապրիլ 1-ին

Մարտի սկզբում Սաբաթլու անունով ամբողջ հայաբնակ գիւղը զբաղված էր մի կատարված չըհաս պսակի հարցով: Դեռ անցեալ տարվանից այդ գիւղի բնակիչ Դադաշ անունով մի երիտասարդ նշան է տալիս Քօլի անունով օրիորդին—սրանք՝ երկուսն էլ մի մարդու հարազատ թոռներ են: Քօլին ամենևին չէ համակրում Դադաշին, բայց միջնորդները՝ օրիորդի և իր ծնողաց կամքին հակառակ, աշխատում են պսակել նրան Դադաշի հետ: Տեղական քահանան յայտարարութեամբ յայտնում է հոգևոր կառավարութեանը, որ այդ պսակը չըհաս է, և Նուխու յաջորդ արժ. Սարգիս վարդապետը՝ Սաբաթլու գիւղումն անձամբ տեղեկացած լինելով բոլոր հանգամանքներին, արգելում է այդ պսակը: Այնուհետև օրիորդին նշանում են մի ուրիշ երիտասարդի հետ, որին և սիրում էր նա. բայց՝ չը նայելով բոլոր օրինաւոր արգելքներին, առաջին երիտասարդի —Դադաշի ազգականները 100 րուբլի կաշառք են տալիս մի քահանային և պսակի հրամանն են ստանում: Երբ օրիորդը լըսում է այս լուրը՝ մտադրվում է խեղդել իրան: Մայրը և հօրեղբայրը անքուն հսկելով հազիւ կարողանում են փրկել այդ անմեղ զոհի կեանքը: Մի քանի օրից յետոյ՝ ոչինչ ուշադրութիւն չը դարձնելով օրիորդի, իր մօր, հօրեղբօր, ազգականների և գիւղական ծերունի քահանայի բոլոր ջանքերին, աղաչանքներին, Դադաշի ազգականները՝ անխնայ ծեծելով օրիորդին, բռնաբար տանում են նրան եկեղեցին և բռնցքի հարուածներով սպառնալով քահանային՝ պսակում են Դադաշի հետ:

Այժմ խեղճ օրիորդը անուտիլ, անխմիլ շարունակ արտասվում է և օրից օր նիհարանում, հալվում է. նա ոչ մի գործի ձեռք չէ տալիս: Ասում են, երկար չի տևի և այդ գեղեցիկ արարածը—չքնաղագեղ Քօլին՝ շուտով կը տեղափոխվի այն աշխարհը, ուր ոչ կաշառք կայ և ոչ բռնութիւն: Այս սրտաշարժ տեսարանը սաստիկ տխուր տըպաւորութիւն է գործել գիւղական հասարակութեան վրա և նրանք պատրաստվում են այդ յանցանքի պատճառով միաձայն բողոքել հոգևոր բարձր իշխանութեան առաջ:

***

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ս. Պետերբուրգում լոյս տեսնող «Новости» ռուս լրագիրը այժմ հրատարակվում է օրը երկու անգամ: Հրատարակութիւններից մինը, մեծը, աւելի թանգ արժէ, իսկ հինը, որ հրատարակվում է առաջվայ պէս փոքր ձևով, առաջվայ գինը պահպանելով, կուղարկվի դադարեցրած «Գօլօս» լրագրի բոլոր բաժանորդներին:

—

ԱՍՏՐԱԽԱՆԻՑ մի օրիորդ մեզ հաղորդում է հետևեալ տեղեկութիւնները: «Այստեղի հայերը միշտ պատրաստ են ամեն տեսակ օգնութիւն հասցնել իրանց ազգակից կարօտեալներին և աղքատներին: Փետրվարի 27-ին, Վարդանանց տօնի պատճառով տեղիս հայ օրիորդական ուսումնարանի դահլիճում, հոգեհանգիստ կատարվելուց յետոյ, օրիորդները կարդացին հայերէն և ռուսերէն լեզուով իրանց շարադրութիւնները և նոյնպէս զանազան երգեր երգեցին: Տօնախմբութեան վերջում աշակերտուհիների պատրաստած ձեռագործներից փոքրիկ վիճակախաղ եղաւ: Այցելուները շատ առատութեամբ գնեցին տոմսակներ և շատերը նըրանցից իրանց առած տոմսակները բաժանում էին չքաւոր աշակերտուհիներին: Վիճակախաղից գոյացաւ 185 րուբլ գումարը, այն ինչ անցեալ տարի նոյն տեսակ վիճակախաղից հազիւ 15 րուբլ էր գոյացել: Մեր թեմական տեսուչը շատ աշխատում է ուսումնարանների օգտին, յորդորելով ժողովրդին պահպանել ուսումնարանները: Օրիորդաց ուսումնարանի աղքատ աշակերտուհիների համար տիկին Ջանումեանց և պ. Յովհաննէսեանց այս տարի հանդերձներ նուիրեցին: Ցանկալի է որ ուրիշներն էլ հետևէին այս երկու անձանց բարի օրինակին:»

—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐՔԻԱՅԻՑ

—

Կ. Պօլիս, 27 մարտի

Պատրիարք սրբազանը կարժանանայ Սուլթանի պգուանքներուն և այդ պգուանքները կը յայտնուին գործնական եղանակով: Այս օրերս Սուլթանը մեծ ընծայ մը ևս կընէ պատրիարքին: Օրթագիւղի մէջ փառաւոր տուն մը կը գնէ, 16,000 րուբլի արժողութեամբ և այդ գնած տունը Սուլթանը կը պարգևէ հայոց պատրիարքին: Այդ տանը խնկական արժէքը աւելի է քան 60,000 րուբլի, սակայն այժմ Պօլիս անշարժ կալուածներն շատ կորուսեր են իրենց արժէքը: Այդ տունը, կոչուած Ալեքսանդրեանի տուն, ընդարձակ շէնք մէ, գրեթէ նոր շինուած, լայնածաւալ գեղեցիկ պարտէզով: Օրթագիւղ, այդ կոկիկ, մաքուր և բազմաթիւ մեծատուններու բնակած գիւղին մէջ կարևոր էր հայոց պատրիարքին տուն մը ունենալը: Շատ յարմար սեպած էին Ալեքսանդրեանի տունը: Արքունի պալատներէն, Ենլտըզէն և Չրաղանէն գրեթէ տասը վայրկեան հեռաւորութիւն ունի, այդ բնակարանը ևս դէմ առ դէմ է Պուլկարաց պատրիարքարանին: Բաւական ատեն է մեր հարուստները կը փափագէին որ այդ տունը գընեն և պատրիարքին նուիրեն: Սուլթանը արդէն տուած էր 1,000 ոսկի (9,000 րուբլ) կը մտար աւելցնել 750 ոսկի (մօտ 6,000 րուբլ), սակայն խեղճերը կարող չեղան այսքան փոքրիկ գումար մը հաւաքել մէջերնին և պատրիարքին համակրական ցոյց մը ընել գործնական կերպով: Այս գործը սուլթանին ականջին կը հասնի և առիթէն օգուտ քաղելով կը հրամայէ գնել այդ տունը և հայոց պատրիարքին նուիրել: Վարպետ են Թիւրքերը: Ներսէս պատրիարք կռուեցաւ հայ ազգին վիճակը բարւոքելու, հայոց Ազգ. ժողովը ընդունեց այդ պատրիարքի հրաժարականը, և սուլթանը իր աթոռը վերադարձուց հայոց պատրիարքը: Հայոց պատրիարքը չէր կարող խարխլած տունի մը մէջ բնակիլ, Խասգեղի մէկ անկիւնը, Խասգեղ որ աղքատ հրեաներու բնակութեան գեղն է: Ինչ կըսեն օտարականները երբ տեսնեն որ հայ ազգը չէ կարող բնակեցնել իր այնքան սիրած պատրիարքը քիչ շատ կանոնաւոր տունի մը մէջ, մինչ պարզ առուտուր ընող հայ մը գեղեցիկ տունի մէջ է, Վոսփորի ափունքները: Պոլսոյ հայերը կարող չեղան, այսինքն չուզեցին, այսպիսի պէտք մը հոգալ, և Թրքաց սուլթանը կըցաւ լեցնել այդ պակասը: Բնական է ենթադրել որ Ներսէս պատրիարք այսուհետև այնքան հակառակորդ չըլլայ Թիւրքերին: Չենք ըսեր որ Ներսէս պատրիարք կաշառուեցաւ, այլ սա կրնանք ենթադրել թէ՝ Ներսէս պատրիարք այսուհետև կարող չէ այնքան պինդ երես ունենալ ինչպէս ունէր 78-էն մինչև այս օրերս: Եւ սակայն այսօր բաւական ծանր վիճակի մէջ ենք, մեզի հարկաւոր է այնպիսի գլուխ մը որ ոչինչ պարտական ըլլայ Թիւրքերուն և կատարելապէս անկախ կարենայ գործել: Բայց միթէ մենք չենք մեղաւորը երբ մեր խեղճի կարճութեամբ կը պարտաւորենք Ներսէսի պէս պատրիարք մը երախտապարտ մնալ Թիւրքերուն: Ինչ և է եղածը եղած է և մենք կը բաւականանանք մեր տեսածներն և իմացածներն հաղորդել: Վիճակնիս ծանր է բոլոր և արդարև այնպէս ալ է: Հայկական խնդիրը օրուան հարց ըլլալու նշանները ցոյց կուտայ այժմէն: Եւրոպական մի քանի տէրութիւնք կը հաղորդեն Դրան թէ՝ քանի որ Բեռլինի դաշնագրի 61-րդ յօդուածի գործադրութեան համար ոչինչ չէ ըրած Դուռը, ինչ իրաւամբ կը պահանջէ ինքը որ գործադրուին այն յօդուածները որք շատ նպաստաւոր են Թիւրքիայի: Կը տեսնուի թէ՝ օտար կառավարութիւնք 61-րդ յօդուածի գործադրութիւնը անհրաժեշտ պիտի նկատեն: Իսկ Անգղիոյ կողմէն աւելի մեծ ապահովութիւններ կան: Լօրդ Դըֆրէն երբ վերադառնայ Պօլիս իր հոգածութեան նիւթ պիտի ընէ հայոց խնդիրը: Եւրոպական տէրութիւնները 61-րդ յօդուածը գրած ժամանակնին անշուշտ զմեզ չէին մոռցած և հաւանօրէն զմեզ սիրելնուն համար չէ որ այդ յօդուածը գրին, այլ օգտակար սեպած են դուռ մը աւելի բաց ունենալ Թիւրքիոյ գործոց միջամտելու: Երբ առիթը գայ այդ բաց դուռնէն օգուտ պիտի քաղեն, և մենք ալ այն պահուն կը սպասենք օգտուելու համար: Թիւրք կառավարութիւնը, որ միշտ կը կորսնցնէ, բայց երբէք չը յուսահատիր, այս առթիւ մէջ ալ կռուելու պատրաստ է: Զարմանալի է որ իր զէնքերէն մին ալ հայերը պիտի ընէ, հայոց ձեռքով պիտի ուզէ արգելք յարուցանել 61-րդ յօդուածի գործադրութեան համար եւրոպացւոց միջամտութեանը: Երբ հայերը որ միակ շահը ունին, ըստ երևոյթի, այդ յօդուածի համար եւրոպացւոց միջամտութիւնը պահանջելու, երբ հայերը լռեն, կամ լաւ ևս եւրոպացւոց ըսեն թէ՝ Թիւրքերը այդ բարեկարգութիւնները պիտի ընեն, իրենք թող չը միջամտեն, բնական է որ շատ դիւրացուցած կըլլանք Դրան խաղը: Առ այս կը նկրտին Թիւրքիայի ջանքերը: Մեր առած տեղեկութեանց համեմատ պատրիարքը դեսպաններուն կը յայտարարէ եղեր թէ՝ առ այժմ Դրան վրայ ո և է ճնշում բանեցնելու հարկ չը կայ, պէտք է սպասել, անոնք այդ բարեկարգութիւնները պիտի ընեն: Մեզ ապահով տեղէ հաղորդուած է այս տեղեկութիւնը, սակայն դժուարութեամբ կուզենք հաւատալ: Միւս կողմէն պատրիարքի յայտարարութիւնը թէ՝ տարի մը շատ բարեկամ պիտի մնայ Դրան, հաւանական կընէ այդպիսի յայտարարութիւն մը. սա ևս յայտնի է որ պատրիարքարանէն խաւիւ պատուէր եղած է, որոնց որ անկ է, բնաւ տեղեկութիւն մը չը հաղորդել օտար Թերթերու Թղթակիցներուն: Սակայն անշուշտ տէրութիւնք որ իրենց մասնաւոր դիտումներն ունին, մեծ կարևորութիւն չը պիտի ընծայեն մեր Նոր-Թըրքական քաղաքականութեան: Այլ այս պարագայիս մէջ օտարք իրենց օգուտը կըրնան քաղել 61-էն ու մենք բացը մնանք: Մեր հարցին, ըստ մեզ, ունեցած այս վիճակը բաւական ծանրակշիռ է և աւելորդ չը պիտի ըլլայ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ մեզ գրում են որ մարտ ամսի սկզբներում Ալէքսանդրապօլի հայ-կաթօլիկները և վիճակի մի քանի հայ-կաթօլիկ քահանաները տօնեցին հայր Ալէքսանդր Արարատեանի յաջորդութեան և ուսումնարանի կառավարութեան 25 ամեայ յօբելեանը: Ժողովուրդը և քահանաները կազմել էին մի ուղերձ, որով շնորհակալութիւն էին յայտնում հայր Արարատեանին նրա երկարամեայ աշխատութիւնների համար:

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են և հետևեալը: «Գաղթականութիւնը Թիւրքաց Հայաստանից դէպի մեր կողմերը անընդհատ կերպով շարունակվում է: Սահմանի այն կողմերից եկած հայ-գիւղացիներից շատերը գալիս են մեր երկիրը և ցրվում են քաղաքներում և գիւղերում աշխատանք գտնելու համար:»

—

ՇՈՒԼԱՎԷՐ գիւղից մեզ գրում են: «Մարտ ամսի վերջերում երկու միմեանց բարեկամ ազամարդիկ միմեանց հետ թշնամանալով, նրանցից մէնը գիշերով գնում է և միւսի այգիի մի քանի հազար հատ խաղողի որթեր (վազ), որոնք դեռ նոր սկսած էին բողբոջ արձակել, մինչև արմատը սրով կտրատում է: Այս քանի մի տարի է, որ այսպիսի բարբարոս դէպքեր սկսել են կրկնվել Շուլավէրում. երբ մէկը միւսին մի դառն խօսք է ասում, մի որ և է խօսքով վիրաւորում,—մէկ էլ տեսաք, մի քանի օրից յետոյ, աւելորդ խօսքը ասողի կամ այգիի վազերն են կտրած, կամ եզն ու ձին գողացած, կամ խոտի դէզերը կրակած: Ահա ինչ բարբարոսական սովորութիւն է մտել մեր գիւղի մէջ:»

—

«Русскій Курьеръ» լրագրին գրում են Ս. Պետերբուրգից որ այս օրերս ուղևորվեց մայրաքաղաքից դէպի Եգիպտոս այտեղի ռուսաց հիւպատոս, գեներալ Գէնիէտ:

—

ԼԷՆԿՕՐԱՆԻՑ մեզ գրում են: «Ցեղիս հայոց սուրբ Գայեանեան ծխական օրիորդական դըպրոցի հոգաբարձութիւնը մեծ շնորհակալութեամբ ստացաւ իր պաշտօնակից պ. Զաքարիա Ն. Նազարբէկեանից 175 րուբլ նուիրատուութիւն, որ յիշեալ պարոնը հանգանակել է հոգաբարձութեան հովանաւորութեան տակ դրված օրիորդական դպրոցի օգտին, որ գտնվում է քաղաքից 70 վերստաչափ հեռաւորութեամբ, Կուր գետի ափում, Նիկօլայեվսկ անուանեալ տեղում: Հոգաբարձութիւնը իր խորին շնորհակալութիւն է յայտնում բոլոր նուիրատու պարոններին:»

—

Մեզ գրում են Լէնկօրանից և հետևեալը: «Սրանից երկու, երեք ամիս առաջ քաղաքիս փողոցներում մի հատ լապտեր անգամ չէր գտնվում: Գիշերները փողոցով անցնողները, մանաւանդ ձմեռվայ սաստիկ ցեխ ժամանակ, սոխված էին լինում սաստիկ նեղութիւնների ենթարկվել տուն հասնելու համար: Այժմ, շնորհիւ նորեկ պրիստավի, քաղաքը բոլորովին կերպարանափոխվեցաւ: Ամբողջ քաղաքի փողոցներում, միմեանցից քսան, երեսուն սաժէն հեռաւորութեամբ լապտերներ են կանգնեցրած, այնպէս որ գիշերները շատ ապահով կերպով կարելի է այժմ շրջել փողոցներում:»

—

«Русскій Курьеръ» լրագիրը լսել է, որ ֆինանսների մինիստրին, համաձայնութեամբ ներքին գործերի մինիստրի հետ, իրաւունք է տրված ժամանակաւորապէս Թոյլ տալ Ռուսաստանի գիւղերում հիմնել գիւղական բանկեր և փոխատուխնայողական դանձարաններ: Նայելով հանգամանքներին, ժամանակի պահանջման համեմատ, կը վերանորոգվեն և եղած գիւղական փոխատուխնայողական ընկերութիւնները: Երկու դէպքումն էլ մինիստրները կը հրատարակեն յիշեալ հաստատութիւնների համար անհրաժեշտ կանօնադրութիւններ, որոնցով կորոշվեն յիշեալ կրեդիտական հաստատութիւնների կազմակերպութիւնը, նրանց գործունէութեան եղանակը, վարչութեան կազմակերպութիւնը, նրանց վրա նշանակվելի վերահսկողութիւնը ու կօնտրօլը:

—

«Другъ Женщинъ» ամսագրի մարտի տետրակը առաջադիմութեան մի նոր քայլ է արել. տետրակի մէջ զետեղված յօդուածների մեծ մասը կանանց գրչին են պատկանում: Ամսագիրը սկսել է տպագրել մի նոր բաժին, այն է կանանց թէ հասարակական և թէ գիտնական ասպարէզի վրա գործունէութեան ժամանակագրութիւնը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Դեսպանների կօնֆերենցիան, որ պէտք է գումարվէր կ. Պօլսի մէջ Լիբանանի նահանգապետ նշանակելու համար, յետաձգված է: Ինչպէս երևում է, երիտասարդ փաշա Պրէնկ-Բիբ-Դօդի նահանգապետ նշանակելը այնպիսի ուրախութեամբ չէ ընդունվում, ինչպէս կարելի էր կարծել նախկին լուրերից:

—Իտալական պատգամաւորների ժողովի մէջ ֆինանսների մինիստրը օրերումս ներկայացրեց Իտալիայի ֆինանսական դրութիւնը այնքան գեղեցիկ, որին կարող են նախանձել Հին և Նոր աշխարհի շատ պետութիւններ: Չը նայելով ահագին պարտքին, որ Իտալիան վերցրեց ազգային միութեան ժամանակ, երկրի ֆինանսները այնքան ծաղկած են, որ պետական բիւջէտի մէջ նշանաւոր մնացորդ կայ: Իտալիայի միութիւնից յետոյ առաջին 5 տարիների ընթացքում պակասորդը հասնում էր $1^1/_2$ միլիարդ ահագին գումարի, մինչդեռ 1883—84 թ. բիւջէտի մէջ մնացորդ կայ: Վերջին 10 տարիների ընթացքում Իտալիայի առևտրական շրջաբերութիւնը մեծացաւ 500 միլիօնի, իսկ եկամուտները այնպիսի առատութեամբ էին ստացվում, որ կառավարութիւնը հրաժարվեցաւ պարլամենտից հաստատված 96 միլիօնի բէնտա հրատարակելուց:

—Գերմանական կառավարութեան հետ հաշտվելու վերաբերութեամբ գործերի դրութեան մասին Վատիկանի մէջ «Hamburger Corresp.» լրագիրը հաղորդում է, որ պապի պալատի մէջ կայ մի կուսակցութիւն, որ թշնամաբար է վերաբերվում խաղաղութեանը և որ պնդում է շարունակել կռիւը: Բայց անկասկած պապի շուրջը կան և մեծ ազդեցութիւն ունեցող տարրեր, որոնք եռանդով պաշտպանում են Պրուսիայի հետ հաշտվելու անհրաժեշտութիւնը: Սրանց թւումն է կարդինալ Պարօկկի, որ ամեն միջոց գործ է դընում իր նպատակին հասնելու համար: Խաղաղութեան կողմնակից է նոյնպէս և Լէօն XIII պապը, որովհետև Պրուսիայի հետ հաշտութիւնը անհրաժեշտ է պապական քաղաքականութեան համար Իտալիայի վերաբերութեամբ: Կարդինալ Լեդօխովսկու ազդեցութիւնը Վատիկանի մէջ այնքան մեծ չէ, որքան պատմում են: Այն պատմութիւնը, իբր թէ Պրուսիան նրան պահանջել էր պապից, հնարված է:

—Անգլիական համայնքների ժողովի ապրիլի 1-ի նիստի ժամանակ հետևեալ հետաքրքիր անցքը պատահեց իռլանդական ազատամիտ պատգամաւորի հարցի պատճառով Կիլմէնգէմի համաձայնութեան մասին: Փարիզի մէջ վերջին անգամ եղած ժամանակ Պառնէլ յայտնեց «Clairon» լրագրի խմբագրին, թէ Կիլմէնգէմի բանտի մէջ կալանաւորված իռլանդացի ազգասէր պատգամաւորները (որոնց թւում և ինքը Պառնէլ) հրաւիրվեցան կառավարութենից նպաստել հանդստութեան վերականգնելուն Իռլանդիայի մէջ և որ այդ պատճառով նրանք արձակվեցին բանտից: Գլադստօն յայտնեց, որ այդպիսի համաձայնութիւն չէ եղած և որ այդ լուրը անհիմն է: Պառնէլ իր կողմից ասեց, որ նրա հաղորդութիւնը Փարիզի մէջ կատարելապէս ճիշդ է և որ ինքը առաջինը չը սկսեց բանակցել կառավարութեան հետ, այլ վերջինը ձեռնարկեց այդ գործին: Գլադստօն հերքեց այդ, ասելով, թէ Պառնէլ առաջինը առաջարկութիւն արաւ: Գլադստօն մերժեց լօրդ Մէններսի առաջարկութիւնը քննութիւն նշանակել այդ գործի մասին:

—Վէկֆիլդում անգլիական պօլիցիան կալանաւորեց մի իռլանդացուն, որին համարում են ֆէնիների առաջնորդ և որի անունն է Մակ-Նէլլի:

—Յայտնի է որ գերմանական պրօֆէսօր-պատմաբան Թէօդոր Մոմզէն յայտնել էր Րայխստագում որ իշխան Բիսմարկի սօցիալական քաղաքականութիւնը վնասակար է և անուանել էր այդ քաղաքականութիւնը—շ ա ր լ ա տ ա ն ու թ ի ւ ն: Բիսմարկ դատի կանչեց Մոմզէնին այդ վիրաւորանքի համար: Երեք անգամ դատարանների առաջին ատեաններում Մոմզէն արդարացաւ: Այժմ լրագիրները հաղորդում են որ նորերումս Լայպցիգի կայսերական դատարանի բարձր կալ[...]րանը չորրորդ անգամն էլ արդարացրեց պրօֆէսօր Մոմզէնին:

—Ռուսական պօլիցիան տեղեկացրեց Բեռլինի պօլիցիային որ կոմս Մայլատի սպանողներից մէն, Նաւել Սպանդա անունով, Ռուսաստանից փախաւ Գերմանիա:

—Ռուսաստէս, որ մեղադրվում է ճայթող նիւթերը պատրաստելու գործում, մարտի 31-ին կանգնեց Բերմինգէմի դատարանին: Գործի քննութիւնը յետաձգված է մի շաբաթով:

—Անգլիական կառավարութեան դէմ դժգոհութիւնը Իռլանդիայից փոքր առ փոքր տարածվում է և Շօտլանդիայում: Այստեղ էլ յուզմունք է նշմարվում և շօտլանդացիք խնդիրք ներկայացրին անգլիական կառավարութեանը, պահանջելով որ հիմնվի առանձին շօտլանդական մինիստրութիւն: Անգլիական լրագիրները սաստիկ վրդովված են այդ խնդիրքի պատճառով և պահանջում են որ կառավարութիւնը բացարձակապէս մերժի շօտլանդացիների պահանջները: Այդ շարժումը, ասում են լրագիրները, կարող է շատ հեռու տանել և այդպիսով Մեծ-Բրիտանիայի քաղաքական գոյութեանն էլ վտանգ կարող է սպառնալ: Մի և նոյն ժամանակ անգլիական պարլամենտի պարապմունքները կատարելապէս ապարդիւն են անցնում, իսկ ծանրակշիռ օրինագծերի քննադատելն ու վճռելը օրից օր յետ են գցվում:

—Իռլանդական ազգային և քաղաքական շարժումը Անգլիայի դէմ հետզհետէ աւելի և աւելի որոշ է դառնում: Իռլանդական գիւղացիները աղքատ են, իսկ նրանց այդ անհող դրութիւնը առնում է անգլիացի կալուածատէր լօրդերից, նոյն իսկ անգլիական պարլամենտի անդամներից, որոնք ահագին հողեր ունեն Իռլանդիայում: Այդ պատճառով, կարելի է կարծել, որ իռլանդացիների խուլ կռիւը անգլիական տիրապետութեան դէմ կարող է շատ երկարատև լինել և կարող վերջանալ մի բացարձակ յեղափոխական շարժումով:

—Իտալիայի Մանտուա քաղաքի «Անգլիական» անուանված թատրօնը կատարելապէս այրվեցաւ: Մարդկանց հետ դժբաղդութիւն չէ պատահել:

—Սպանիական լրագիրները հաղորդում են, որ ապրիլի 8-ին (նոր տոմարով) սպանիական ազգային ժողովը 164 ձայների բազմութեամբ 45 ձայնի դէմ վճռեց ընդունել պարլամենտական [...] ման նոր ձևը: Այսուհետև պատգամաւորներ իրանց կամքին համեմատ կարող կը լինեն [...] վել կամ Աստուծու անունով, կամ միայն [...] տալի խոստումն անելով:

որ լուրջ ուշադրութեան առարկայ ընենք:

Մեր այս գրածները էական մաս կը կազմէ Դըրան քաղաքականութեանը հայոց նկատմամբ, սակայն կառավարութեան ծրագիրը ուրիշ գլխաւոր կէտեր ալ ունի: Գլխաւոր կոչուած այս կէտերուն ամենէն կարևորն է Թիւրք կառավարութեան որոշումը ջնջել այն իրաւունքները զոր քրիստոնեայք կը վայելեն: Երկար ատեն է որ Դուռը շատ հաստատամտութեամբ առաջ կը տանի իր նպատակը այս մասին: Նոյն իսկ Միթհատ բաշայի օրով ջանքեր եղան որ քրիստոնեայք այլ ևս իրաւունք չունենան բողոք, դիտողագիր, (թագրիր) գրել կառավարութեան, որով պատրիարքարանները այլ ևս իրաւունք չէին ունենար պաշտպանել իրենց ժողովուրդները Դրան առաջ, սակայն այն ատեն Խրիմեան սրբազանի շնորհիւ Դուռը կարող չեղաւ ի գործ դնել իր այս նպատակը: Այժմ Դուռը իր այս հին նպատակէն չէ հեռացած: Ուրիշ նամակաւ գրեցինք թէ՝ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է միջամտելու քրիստոնէից կրթական գործին մէջ, և թէ՝ մեր պատրիարքարանը տրամադիր է հլու հնազանդ ըլլալ Դրան, այժմ կը տեսնենք որ յունաց պատրիարքարանը խիստ կերպով դիմադրած է Դրան այս պահանջներուն: Թիւրք թերթերը սաստիկ կատղեր են յունաց պատրիարքին դէմ և բարի օրինակ ցոյց կուտան անոնց մեր պատրիարքը, որուն համար դոհունակութիւն կը յայտնեն (բնականաբար):—Դուռը գոհ չըլլալով կրթական խնդրէն կուզէ նաև որ թեմական առաջնորդները, կղերը զրկուին այն իրաւունքներէն, առանձնաշնորհութիւններէն զոր կը վայելեն և որոնց շնորհիւ կրնան պաշտպանել իրենց ժողովուրդի շահերը. յունաց պատրիարքը դարձեալ կը դիմադրէ, իսկ մերինները դեռ կը լռեն: Մենք չենք գիտեր թէ՝ յունաց պատրիարքարանը պիտի յաջողի թէ ոչ անխախտ պահել իր իրաւունքները, բայց ինչ որ յայտնի է սա է որ մեր բաժնուիլը յոյներէն աղէկ չըլլար: Թիւրքիոյ մէջ կարևորութիւն ունեցող երկու քրիստոնեայ մեծ ազգեր կան, երբ կըսուի Թիւրքիոյ քրիստոնեայները, պէտք է գլխաւորապէս հասկնալ յոյները և հայերը: Արդ այս երկու քրիստոնեայ ազգերուն շահերը կը պահանջեն որ միաբան ընթանան այն ամեն խընդիրներու մէջ, ուր կը վերաբերին քրիստոնեայներուն վայելած իրաւունքներուն: Թիւրք կառավարութիւնը կը տեսնէ որ իր շահերն ալ կը պահանջեն որ հայերը և յոյները բաժնուին իրարմէ: Երբ այս երկու եկեղեցիները միաբանած բողքեն և դիմադրեն յանուն Թիւրքիոյ քրիստոնէից, յայտնի է որ իրենց բողոքը մեծ արձագանք կը գտնէ Եւրօպայի մէջ և իրենց դիմադրութիւնը արդիւնաւոր կըլլայ, սակայն երբ մէկը միւսէն բաժնուի, բնական է որ մնակ մնացողն ալ տկար կը մնայ և բան մը չը կրնար ընել: Մենք ալ այս պարագայիս մէջն ենք. դժբաղդութիւն մ՚է մեզ համար որ թէ մեր իրաւունքները գոհելու տրամադիր ենք և թէ յոյները մինակ կը ձգենք: Այս ընթացքնիս մեզ համար պատուաբեր չէ և մի անգամ ևս պիտի ըսեմ թէ՝ հայերը միշտ սիրահար են Թրքաց հարուածներուն: Պէտք է որ Եւրօպայի վատ գաղափար տանք մեր վրայ:—Երբ ազգ մը չունի իրեն յատուկ քաղաքականութիւնը և գործի գլուխ եղողներուն անձնական նկատումները կը գծեն այդ քաղաքականութիւնը, երբ ազգ մը չունի խելքը գլուխը Ազգ. ժողով մը որ ուղղութիւն տայ. երբ ազգ մը չունի լրագրութիւն, որ խմբագրուած ըլլայ ուսեալ, կարող, ազգին վիճակը գիտցող անձերէ, այնպիսի անձերէ ուր ազգը ծախող չըլլան, երբ ազգ մը չուզեր ընել ո և է փոքր զոհողութիւն, այն ատեն պէտք չէ զարմանալ որ այդ ազգին բոլոր գործերը այնպիսի ընթացք մը ունին որ ազգին շահերուն բոլորովին հակառակ է. պէտք չէ մոռնալ նաև որ մեզի հակառակորդ կառավարութիւնը գործի միութիւն ունի և գիտէ ըրածը թողածը:

Մեր այս վիճակին հետևութիւններէն մին է ահա որ Կարինի խնդիրը խեղդամահ կըլլայ: Մեր մարախտները կը տառապին Կարինի բանտերուն մէջ և մենք օգտուիլ չենք գիտեր անոնց չարչարանքներէն: Հոս պատրիարքարանը ծանր տեղեկութիւններ հասած են, սակայն գաղտնի կը պահուին: Արդէն ձեր Տրապիզօնի թղթակիցը օր առաւր լաւծը կը հաղորդէ, նոյնպէս Կարինէն ալ ձեզ կը գրեն: Մեր ստացած տեղեկութիւններուն համեմատ բանտարկեալները շատ խեղճ կացութեան մէջ են: Միջնադարեան չարչարանքները վերանորոգուած են ասոնց համար: Մինչև իսկ սառուցեալ ջրի վրայ նստեցուցեր են որպէս զի չարչարուելով գաղտնիքները երևան հանեն. խուժդուժ պահապանները կուզեն իրենց վայրենի կիրքը յագեցնել երիտասարդ բանտարկեալի վրայ, բայց նա երեք ցերեկ և գիշեր անքուն հսկէ իր պատիւը պահելու համար: Ուսեալք [...] տար, 28-ը ժամը անգամ մը պատառ մը հաց [...] տան: Բայց այս չարչարանքներուն մէջ յեղափոխականները ամենևին չեն վհատիր: Այս յեղափոխականները յաջողեր են մի բողոք գրել և խրկել Պօլիս: Այդ բողոքին մէջ կը յայտարարեն [...] իրենք կը պահանջեն 61-որդ յօդուածի գործադրութիւնը: Այս բողոքագիրը տպաւորութիւն ըրած է Թրքած շրջանակներուն և կը կարծեն թէ՝ խռովութիւնները աւելցնելով [...] ընէք կարող պիտի ըլլան խզզել Հայաստանի [...] ղքները: Սակայն ուր է մեր ձայնը Եւրօպայի մէջ, ուր է մեր օրգանը որ երևան հանէ այս [...] մեն դէպքերը: Ինչու պիտի չունենանք Եւրօպայի մէջ ներկայացուցիչ, թէպէտ ոչ—պաշտօնական որ յարաբերութիւններ հաստատելով տեղական [...] մամուլի հետ, գլխաւորաբար Անգլիոյ մէջ, հանրային կարծիքը վառ պահէ մեզ համար, և [...] ընեայ պետական անձանց հետ տեսնուիլ: Թիւրք կառավարութիւնը կարող եղաւ լռեցնել [...] ձայն, ամեր դեսպանները իրենց ուզած բարեկամութիւնները կուտան տէրութեանց, մեր քաղաքական ժողովը կազմուած է Թրքաց ծառայութեան մէջ եղող էֆէնդիներէ, մեր պատրիարքը տարի մը պիտի համբերէ և հայերը պիտի [...]

Կարինի առաջնորդ Օրմանեան վարդապետ [...]

—Այս օրերս վախճանվեցաւ փարիզում ֆրանսիական կղերական կուսակցութեան յայտնի ներկայացուցիչ Լուի Վէյլիօ, նախկին խմբագիր կղերական, յետադէմ և խաւարասէր «Univers» լրագրի:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցայկօվսկին իր անվերջ Թիւրքական անէկդօտների մէջ, որ տպվում են «Моск. Вѣд.» լրագրում, պատմում է, ի միջի այլոց, մի ծիծաղելի պատմութիւն, թէ ինչպէս յայտնի Թիւրք պրօգրեսիստ Բէշիր-փաշան, առաջնորդվելով ֆրանսիական Գարաչէնից, իր Թախտաւական հայրենակիցների ամբողջ ջոկով, կամենում էր փրկել և քաղաքակրթել Թիւրքիան: Ստամբուլ հասնելով, նրանք իսկոյն Թիւրքիայի հասարակական փրկութեան մեծ մասնաժողով կազմեցին, որ բաժան բաժան էր արած յանձնաժողովների վրա, երկրում գոյութիւն ունեցող մինիստրութիւններին համապատասխան: Հէնց առաջին տարում, բոլոր յանձնաժողովների և գլխաւոր նախագահի ընդհանուր համաձայնութեամբ, երեք օրագիրներ կազմվեցան և առաջարկվեցան սուլթանի հաստատութեանը: Առաջին օրագիրը վերաբերվում էր դէլֆին ձկներին, որոնք մեծ բազմութեամբ լողում են Բօսֆորի մէջ և անուանվում են Ցուրղօմուզ-բալիկ—խոզ ձուկ: Լողում են դէլֆինները սուլթանի պալատների պատուհանների տակ, վախեցնում են Բօսֆորի վրա նաւակներով զբօսնողներին, բայց դեռ ևս դէպք չէ եղել, որ նրանք յարձակվէին նաւակի վրա և չուռ տային: Արգելված էր նրանց սպանել, և պահպանողական ֆիրմանները, որ նրանց շնորհված էին վաղուցվայ սուլթաններից, շատ ճշտութեամբ կատարվում էին: Մասնաժողովը խնդրում էր, որ, տանջիմատի զօրութեամբ, թոյլ տրվի որսալ դէլֆիններին և նրանց որսալու իրաւունքը կապալով տալ արտասահմանեան ձեռնարկողներին, որ եկամուտ կը տայ գանձարանին և կը նպաստէ արեւմտեան քաղաքակրթութեան և պրօգրէսի մտցնելուն: Երկրորդ օրագիրը վերաբերում էր թռչուններին: Բօսֆորի վրա թռչում են սպիտակ որորների աճաղին երամներ, որոնք կարգով ծածկում են սուլթանի պալատների կղմինտրները, կերակրվում են փտած պտուղներով, որ ածվում են Բօսֆորի մէջ, և շատ չաղ են: Միւս սև թռչունները—կարակուշի—անդադար թռչկոտում են Բօսֆորի ջրերի վրա և թռչելիս որսում են ձկներ և որդներ: Երկու տեսակ թռչունները ևս թռչում էին, նստում էին հանգստանալու և կերակրվում էին, շնորհիւ վաղուցվայ սուլթանների նրանց համար արած հոգացողութեան. նրանց չէին վախեցնում և ձեռք չէին տալիս: Մասնաժողովը սուլթանին ներկայացրած օրագրութեան մէջ առաջարկում էր սպանել տալ նրանց հրապարակութեամբ և բռնել տալ ցանցերով: Երրորդ օրագրութեան մէջ խօսվում էր այն կիսավայրենի անտէր շների մասին, որոնք փաղում են հօտերով, ոչ հարիւրներով, այլ հազարներով, Ստամբուլի և մահմետական այլ քաղաքների փողոցներում: Մասնաժողովը առաջարկում էր տանել նրանց բոլորին Իշխանների կղզիների վրա, և այնտեղ հիմնել կառավարող յանձնաժողով Թիւրքիան փրկելու մասնաժողովի ամենահեռանդուն անդամներից: Կղզիների վրա շինել շների ապաստանոցներ. բուրդը պէտք կը գայ ներքնակի համար, կաշին ձեռնոցների համար, ճարպը դէլֆինների և թռչունների ճարպի հետ խառնելով, որ աւելի շատ լինի, ծախելու համար, միսը դէլֆիններին և թռչուններին կերակրելու համար, որ նրանք աւելի չաղ լինեն, իսկ ոսկորները շաքարը մաքրելու համար: Կամենում էին չորրորդ օրագրութիւն ևս կազմել կատուների մասին, բայց յետոյ հրաժարվեցին իրանց գիտնականութիւնից երեք թիւը չը փչացնելու համար: Սուլթանը ծիծաղից թուլանում էր իրան ներկայացրած գրութիւնների վրա և հրամայեց պատասխանել: Թող դէլֆինները լողան առաջվայ պէս, իսկ սպիտակ և սև թռչունները թող առաջվան պէս թռչեն. թող նրանք ապրեն, ինչպէս վաղուց ապրում էին շէրիաթի տակ և թող տանզիմատի լոյսը չը կպչի նրանց: Այդպէս է իմ կամքը: Անգլիացիների հետ ոչ մրցել եմ կամենում, ոչ էլ պատերազմել: Գերմանացիներին չեմ ցանկանում անկողնի մէջ պառկեցնել. թող նրանք չը քնեն, բայց միշտ թող հսկեն և հնարեն խելօք և օգտակար բաներ: Ձեզ կամենում հիւրասիրել նրանց թռչնի աղած մսով, որ ոսկորները չը խեղդեն նրանց և աչխարհը չը ապայ նրանց վրա: Եթէ որ գերմանացիները խաղի միս չունեն, այն ժամանակ չափից դուրս կը բազմանային խաղերը, բայց այդ անմաքուր կենդանին Կօրանից արգելված է. թող նրանք ուտեն խաղերին, որ դրանք աւելի քիչ մնան: Ինչ որ շներին է վերաբերում, որովհետև այդ հարցը կապ ունի զեղեցիկ սեռի հետ, որի հետ սուլթանը միշտ հաշտ է ուզում ապրել, իրաւունք է տալիս վերանորոգիչներին իրանց գիտեցածին պէս վարվել շների հետ, բայց այն պայմանով, որ այդ գործի մէջ չը խառնեն ոչ անտանգլիմատը, ոչ էլ Թիւրքաց ըէֆօրմները:

*
* *

Ալեքսանդր Գրիմայի արձանը: Ալեքսանդր Գրիմա (հօր) արձանի բացումը կը կայանայ մի քանի շաբաթից յետոյ: Բայց այժմ արդէն փարիզի բնակիչների մէջ համակրութեան արտայայտութիւններ են երևում յօգուտ այդ գրականական և արտիստական տօնախմբութեան: Հանդիսի ինիցիատիվը և նրա պրօգրամի պատկանում են մի գիտնական ընկերութեան: Այդ ընկերութեան անդամներից մէկի, Էլի-Ֆուրէի, առաջարկութեամբ, ընկերութեան անդամները վճռեցին արձանի բացման օրը հաւաքվել Ալեքսանդր Գրիմայի արձանի շուրջը, յայտնելու համար իրանց յարգանքը ոչ միայն նրա ծառայութիւններին, որպէս վիպասանի, այլ և նրա սրտի առատաձեռնական ազնւութեանը:

*
* *

Մարդու ատմները ալանդակելուց պահպանելու ընկերութիւնը: Այդպիսի մի տարօրինակ ընկերութիւն կազմվեցաւ Ժէնէվում: Այդ ընկերութեան հիմնադիր համարվում է դօկտոր Ֆուրլի, որը պնդում է, թէ ատմները այլանդակվում են ոչ միայն կօշիկների տերապետող սխտեմայից, բայց, գլխաւորապէս, գուլպաներից, որոնք հարկաւոր ձեւ չունեն: Դօկտոր Ֆուրլի կարծիքով, գուլպաները առաջնակարգ դեր են խաղում մարդկային ատմները այլանդակելու մէջ, որովհետև, թէպէտ թոյլ, բայց մշտական ճնշումն գործելով, ծռում են ատմները, կոշտեր են գոյացնում և առհասարակ, դժուարացնում են մանգալը: Բազմամեայ անձնական գիտողութիւնից յետոյ, դօկտոր Ֆուրլի այն համոզմունքի եկաւ, որ գուլպաները պէտք է ոտի կատարեալ ձեւը ունենան և պէտք է իւրաքանչիւր ոտի համար առանձին գուլպայ պատրաստել: Մէկ շարք դասախօսութիւնների, որ կարդաց դօկտոր Ֆուրլի, մեծ յաջողութիւն ունեցաւ. դասախօսը մանրամասնաբար բացատրեց անյարմար գուլպայի վնասակար ազդեցութիւնը ոտի վրա և, ապա, դիմեց ունկնդիրներին հետևեալ խօսքերով. «Եթէ որ մարդիկ հարկաւոր են համարում ընկերութիւններ կազմել լուացնելու ձիերի, կովերի և այլ կենդանիների ցեղը, ուրեմն մարդկային ցեղի պահպանութեան համար մանաւանդ պէտք է հոգ տանեն լաւացնել մարդիկ»:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 6 ապրիլի: Պալատի մէջ երեք շաբաթվայ սուգ է նշանակված Մեկլենբուրգ-Շվերինի դքսի մահուան պատճառով: Մեծ Իշխան Վլադիմիր Ալեքսանդրովիչ ապրիլի 4-ին արտասահման ուղևորվեցաւ: Գեօրգիեւսյի բաժինը պետական դըրօշմի մի նախագիծ է կազմում, որի վրա նշանակված կը լինեն Բեսսարաբիայի և Ախալ-Տեկէի Ռուսաստանի հետ միացրած մասերը: Միջնակարգ ուսումնարաններից մէկի մէջ ուսուցիչ էր նշանակված չափազանց վնասակար ուղղութեան մարդ: Այդպիսի դէպքերի առաջն առնելու համար ազգագայում ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը պատուէրից այսուհետև միջնակարգ ուսումնարանների ուսուցչութեան վըկայական տալ, բացառապէս հիմնվելով համալսարանական իշխանութեան առանձին վկայականների վրա ուսուցչութիւն ցանկացողի վարքի և բարոյական յատկութիւնների մասին: „Новости“ լրագիրը հաղորդում է, որ սենատը նորից քննեց Պօդօլսկի համայնքի տղանդաւորների դատը Աստրախանի նահանգի Պօկրօվօ Բօլ-

դինսկի վանքի դէմ, այդ վանքի հողերի վրա գտնված գերեզմանատան աղանդաւորներին պատկանելու մասին: Սենատորների մեծամասնութիւնը նորից ճանաչեց աղանդաւորների իրաւունքը պայմաններ կապել հողեր գնելու մասին իրանց եկեղեցու պէտքերի համար, բայց կարծիքների տարաձայնութեան պատճառով գործը յանձնված է արդարութեան մինիստրութեան խորհրդին: Երէկ ներկայացմանից առաջ Մարիինսկի թատրոնի մէջ հրդեհ սկսվեցաւ, բայց կրակը հանգցրին հրդեհաշէջների հասնելուց առաջ և նշանակված ներկայացումը կայացաւ:

ՕԴԷՍՍԱ, 6 ապրիլի: Այսօր դատավճռի յայտնելուց յետոյ դատապարտվածներից տասը հոգի խնդիրք ներկայացրին իրանց վճիռը մեղմացնելու մասին:

ՓԱՐԻԶ, 6 ապրիլի: Այստեղ հասաւ Մեծ Իշխան Կօնստանտին Նիկօլաեվիչ: Տօնկինի դէմ արշաւանքի համար Զինատանի մէջ կառավարութիւնը պահանջում է 5,000000 ֆրանկ:

ՁԱՅՍԱՆ, 6 ապրիլի: Կաբինսկի զօրաբաժինը ուժեղացնվում է 100 կօզակներով:

ՕՐԵՆԲՈՒՐԳ, 6 ապրիլի: „Большая Ярославская Мануфактура“ ընկերութեան հաստատմատարը, որ այցելեց Տուրկեստանը, Բուխարա, Կօկան և Խիվա բօծօմի վաճառանոցները և ամերիկական սերմերը ցանելու միջոցներ ուսումնասիրելու համար, հաղորդում է, թէ այդ գործը միջին Ասիայի մէջ կատարելապէս իրագործելի է:

ՕՐԷՕԼ, 6 ապրիլի: Նահանգական վարչութիւնը վճռեց. Օրէօլի բանկի նախկին վարչութիւնը դատաստանի ենթարկել դանցառութեան համար:

ՍԻՄՖԵՐՕՊՕԼ, 6 ապրիլի: Այստեղի հասարակական բանկի քննութենից երևաց, որ բանկի գործերը կանօնաւոր են: Կամս գետի սառուցը շարժվեցաւ:

ՐԻԲԻՆՍԿ, 6 ապրիլի: Վօլգայի վրա սառուցը շարժվեցաւ:

ՈՒՖԱ, 6 ապրիլի: Երէկ Կատավ-Իվանօվսկի գործարանի մօտ այրվեցան. 500 տներ, երկաթէ գործարանի մի մասը, հեռագրատունը և փօստային կայարանը:

ՄԱՐՍԵԼ, 6 ապրիլի: Փօստային բանւորների աշխատանքի դադարեցնելը, որ մի քանի օր տևեց, ինչպէս երևում է, վերջանում է: Բեռնաւորված մի քանի նաւեր ծովը մտան:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ճամբայ ելած է Պօլիս գալու: Քիչ օրէն կը հասնի: Պօլսոյ հայերէն թերթերը այնքան թրքամոլ եղած են որ «Մասիս» կ'ելլէ հրատարակել թէ Օրմանեան վարդապետ ինքնաբերաբար Պօլիս կուգայ որպէս զի տեղեկութիւն տայ, ոչ Պատրիարքարանը, ոչ Դուռը այսպէս իմի պահանջում չեն ըրած կըսէ: Ինչո՞ւ այսքան խաբել հայ ժողովուրդը: Մինթէ չէի՞նք գիտեր առաջ մը առաջ և մենք ալ չէի՞նք գրած թէ՝ կառավարութիւնը կը պահանջէ որ Օրմանեան պաշտօնանկ ըլլայ և Պատրիարքը կը դիմադրէ, անա այսօր Օրմանեան կուգայ: Գեսպաններէն ոմանք պահանջեր էին որ Կարինի կառավարիչ, Մուսթաֆա Ֆոսֆոր փաշան, պաշտօնանկ ըլլայ, բայց Դուռը չէր զիջած: Օրմանեանի գալը մեծ դժբաղդութիւն մ'է կարնեցիներուն համար: Օրմանեան վարդապետ ուսեալ, գործունեայ անձ շատ կաշխատէր որ ինչչափ կարելի է քիչ չարչարուին կարնեցիները և երբ Դուռը կը պահանջէ անոր պաշտօնանկութիւնը, այդ կը նշանակէ որ նա լաւ կերպով օգտակար կըլլար կարնեցիներուն: Այսօր այդ խեղճերը բոլորովին ցաւալի վիճակի մէջ պիտի գտնուին: Օրմանեան վարդապետ բռնադատեալ է այսուհետև իր բոլոր գործունէութիւնը Բերայի եկեղեցւոյն դոհել: Ազգ. վարչութիւնը որոշեց որ առ այժմ Հմայեակ եպիսկոպոս երթայ Կարին: Այս երիտասարդ եպիսկոպոսը բաւական գործունէութիւն ցոյց տուաւ Երզնկայ, բայց շատ սիրահար է ռէկլամի, մենք կը սիրենք լռութեամբ գործ տեսնել ուզող եկեղեցականները: Հմայեակ եպիսկոպոս յանձն առած է երթալ: Տարօրինակ կըլլար եթէ յանձն չառնէր. Կարին մեծ պատիւ է, առաջին Առաջնորդութիւն է. շատերը կուզէին հոն երթալ: Մատթէոս եպիսկոպոսի վրայ էր խօսքը, բայց չեղաւ: Այս եպիսկոպոսը կարող, խոհական անձ է, բայց ազգային պատրիարքցու մը ըլլալուն պատճառաւ գործի վրայ եղողները չեն ուզեր որ նա Կարնոյ պէս տեղ մը, այսպիսի ծանր պարագաներու մէջ, երթայ յաջող գործ տեսնէ, ժողովրդականութիւն վաստկի և աթոռը պատրիարքական աթոռին սանդուղներուն վրայ դնէ: Նախ անձնասիրութիւն ապա հայրենասիրութիւն: Պատրուակ բռնեցին թէ՝ քիչ մը դիւրաւ կ'իյնայ կ'ելլէ և հիւանդներու հետ տեսնուած ատեն կարօտ է թարգմանի: Խորէն եպիսկոպոս կայ, այն ալ Կարին երթալ փափագող էր: Ինչ պատճառաւ որ չուզեցին Մատթէոս եպիսկոպոսը ղրկել, նոյն պատճառաւ ալ Խորէն եպիսկոպոսը չուզեցին: Ասոր ալ կ'ըսեն թէ շատ հանդարտաբարոյ և լեզուագէտ ըլլալը մեզի սեպած են: Այս տեղեկութիւնները կուտանք ցոյց տալու համար թէ՝ ի՞նչ ծանր հարցերու առեն իսկ մեր կառավարիչները ինչպիսի անձուկ և նսեմ հոգով կը գործեն:— Առ այժմ Կարինի հարցը հոս ձգենք:

Վանէն եկած լուրերն ալ շատ տխրական են: Կընանք ենթադրել որ Վանի մէջ կուսակցութիւններ գոյացած ըլլան Խրիմեան սրբազանի դէմ, և սակայն այսպէս եղած է: Վանէն կը հաղորդեն թէ՝ Խրիմեան սրբազան պիտի պարտաւորի հրաժարիլ և ընդունել Մուշի ս. Կարապետ վանքի վանահայրութիւնը և Մուշի Առաջնորդութիւնը: Երկար ատեն է որ Վանի նահանգապետը, Հասան փաշա կաշխատէր որ հեռացնէ Վանէն Խրիմեան սրբազանը: Նորան սրբազնութեան ներկայութիւնը Վանի մէջ ամեն տեղի հայոց համար յոյսոյ և քաջալերութեան զրաւական մը էր: Խրիմեան սրբազանի հետ չէր կարող նահանգապետը վարուիլ ինչպէս ո՛ և է մի ուրիշ եպիսկոպոսի հետ և պէտք էր միշտ անինաձել. հարկ էր զանիկայ հեռացնել անկէ: Նահանգապետը այս նպատակին հասնելու համար ի գործ դրաւ ամեն միջոց բայց չը յաջողեցաւ. ամբաստանութիւնք, զրպարտութիւնք ոչինչ ըրին, ուստի նահանգապետը աւելի գործնական միջոցի դիմեց և վարձելով մի քանի ազդեցութեան տէր հայեր անոնց ձեռքովը կուզէ տապալել Խրիմեան սրբազանը: Երևակայեցէ՛ք որ այնպիսի կուսակցութիւններ կան որք կուզեն մի ո՛ և է Պօլսոյ եպիսկոպոս կամ ուրիշ եպիսկոպոս մը, դասելով զնա Խրիմեանէն վեր: Ո՞ւր է այն օրերու Վանը որ սիրով, միութեամբ գործելով օրինակ մ'էր ամեն գաւառի, կեդրոն մը յոյսերու: Այսօր Կարին է որ կը չարչարուի Հայաստանի համար, իսկ Վան կը մոռնայ Հայաստանի այս ճգնաժամը, կը դաւաճանէ հայրենիքի շահուց և ներքին երկպառակութիւններ յարուցանելով կուզէ որ ազգը զբաղի այսպիսի հարցերով:

Ընչուշտ մինչև հիմա ձեզ գրած կըլլան Շատախի արկածին վրայ: Ձիւնի հիւսեր փլելով բազմաթիւ հայեր վիրաւորուած են, շատեր մեռած. Պօլսէն օգնութիւն խնդրեցին, ամենայն մասնաժողովը քիչ մը ստակ խրկեց:

Կան ուրիշ խեղ մը խնդիրներ կամ լուրեր աւելի կամ նուազ կարևոր, ուշացուցինք գրել, այս շաբթու անոնք ալ կը գրենք կը լմնցնենք: Իբր հետաքրքրական լուր առ այժմ սա ըսենք թէ՝ բաւական խօսակցութեան նիւթ է ըմէրկ պ. փեշտիմալճեանի բանալիք դատը ընդդէմ պ. Նիկողոսեանի:—Ձեր «Մեղու» մարտ 6-ի թիւն մէջ պ. Նիկողոսեանի հրատարակած նամակը պ. փեշտիմալճեան իր անձին վերագրած է: Պ. փեշտիմալճեանի կողմէն փաստաբան կարգուած է պ. Աղեքսանդր Մերիճէ-Գուլի, մեր նշանաւոր երիտասարդ փաստաբանը, իսկ պ. Նիկողոսեան ինքն պիտի պաշտպանէ իր դատը: Դատաստանը տեղի կունենայ Պօլսոյ ուսական հիւպատոսարանին մէջ:—Ամեն մենք կը լսենք թէ՝ պ. փեշտիմալճեան դատի պատրաստութիւն կը տեսնէ որպէս զի երկիւղ ազդէ պ. Նիկողոսեանի և պ. Նիկողոսեան ձեռք երկնցնելով անոր հաշտուին: Բայց չենք կարծեր որ պ. Նիկողոսեան այսքան խոնարհի: Երբ անձ մը պատիւ ունի գրիչ շարժելու պարտաւոր է իր գրածները պաշտպանել: Պ. Նիկողոսեան դժուարութիւն չունենար ինքզինքը պաշտպանել պ. փեշտիմալճեանի դէմ: Տեսնենք:

Հայկակ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԶԱՔԱՐԻԱ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ „ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ“ գրավաճառանոցում վաճառվում են ՇԵՐԵՆՑԻ հետեւեալ պատմական րոմանները.

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ............ գինն է 1 ր.
ԵՐԿՈՒՆՔ Թ. ԴԱՐՈՒ.......... — 1 ր.
ԹԷՈԴՈՐՈՍ ՌՇՏՈՒՆԻ......... — 1 ր.

Գումարով առնողներին բացի ճանապարհածախսը 20% զիջումն է լինում:

2—3

ՄՈՒՐԱԲԱՆԵՐ խմէրի, մալինայի, մոշի, ԲԱԴՐԱՆԳԻ և այլն: 5000 գիւժին մաքուր սպիտակ ամաններ 2 ր. 20 կ. և դեսերտի 1 ր. 40 կ.: ՇԵՎԵԼԴԻԿԻ խակական ԴԱՆԱԿՆԵՐ պատառաքաղներով 4 ր. մինչև 18 ր. դիւժինը: մեծ քանակութեամբ առաջին ՀՈՒՆՋԻ ԹԷՅ 1 րուբլուց մինչև 2 ր. (ամենալաւը) ֆունտը առանց թղթի: Ծախվում են ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՄԷՋ: Նոյն տեղը Թիֆլիսից հեռանալու պատճառով ծախվում են էժան. ՍԵՂԱՆ կարմիր փայտից, ՎԱՆՆԱՆԵՐ և զանազան ուրիշ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ:

7—10

ВЪ РЕДАКЦІИ
ГАЗЕТЫ „МШАКЪ“
ПРОДАЕТСЯ БРОШЮРА
НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ
„ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНІЕ
ТУРЕЦКИХЪ АРМЯНЪ.“
Цѣна 25 копѣекъ.
Соч. Григорія Арцруни.

ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(ԿՈՒԿԻԱ, ՍԻՄԷՕՆՕՎՍԿԻ ՓՈՂՈՑ, Տ. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆԻ):

Հիւանդները ընդունվում են ամեն օր:

Առաւօտեան՝ 9—10½ ժ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—վիրաբուժութեան և վեներական հ. և ՐՈՒԴԿՕՎՍԿԻ—կանանց, երեխայոց և ներքին հ. 10½—12 ժ. ՇԱՀԱԶԻԶԵԱՆՑ—ներքին հ. 12—1 ժ. աչքացաւի ԼԱՐԻՕՆՕՎ—ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի և ՐԵՅԽ—չորեքշաբթի և կիրակի:

Երեկոյեան՝ 5—7 ժ. ՌՒՇԱԿՕՎ—երեխայոց և կոկորդի հ. երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ: Ջղային և հոգեկան հ. և էլեկտրա-բուժութեան ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆՑ—ամեն օր և, երբ խորհրդակից նոյն հիւանդութեանց համար, Ա. ԲԱՐԱՅԵԱՆ—երեքշաբթի և շաբաթ: Ընդհանուր բժշկական խորհուրդ (կօնսուլտացիա)—երեքշաբթի և շաբաթ 7—8 ժամը երեկոյեան: Գիշերօթիկ հիւանդներ: Վճար՝ խորհուրդ երթեւեկներին—50 կոպ. կօնսուլտացիան— 3 րուբ. չքաւորները—անվարձ:

Հիւանդանոցի կառավարիչ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ (բնակվում է նոյն հիւանդանոցում):

(չոր. ուրբ.)

Տպագրութեամբ լոյս տեսաւ՝

ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ՌՈՒՍԱՑ ԼԵԶՈՒԻ
ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

Հայոց ուսումնարանների համար. յօրինեց Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ

„Учитель русскаго языка.“

Այս գրքի մէջ կան ռուսերէն գեղագրութեան օրինակներ, երգեր, փոքրիկ և թեթև հատուածներ:

գինն է 20 կ.—գումարով 16 կ.

վաճառվում է՝ въ Кавказск. книжн. торговлѣ Зах. Грикурова въ Тифлисѣ.

8—10

SANTAL DE MIDY
Pharmacien de 1re classe, à PARIS
PERMIS EN RUSSIE

ՍԱՆԹԱԼ ՏԸ ՄԻՏԻ
փարիզի առաջնակարգ դեղագործ Պր. Միտիի
Ռուսաստանում ընդունված.

Պոմպէի Սանթալ Միթայէն կոչուած դեղին զուտ մէջը պարունակող այս քապսօլները, քօպահիւ և քիւպէպէ բաղադրեալ քապսօլներից անբաղդատելի կերպով աղէկ են: Այս քապսօլները երեք աւուր մէջ կը բժշկեն ամէնից շատ ցաւող և հնացած հոսումները առանց ո՛ և իցէ էնժէքսիօնի օգնութեան, չեն հոգնեցնում ստամոքը և քօպահիւի կամ քիւպէպի նման մէղին հոտ չեն տալիս:

Ծախվում է Փարիզ, Վիվիէն փողոց № 8 և գլխաւոր դեղատներում մօտ.

Թիֆլիսում դեղատան ապրանքների վաճառման կովկասեան ընկերութեան մէջ և Շահ-Պարոնեանցի մօտ:

(8. 15. 24) 7—9

ՇԵՐԱՄԻ ՍԵՐՄԵՐ

ՄՍԽԱԼԸ 50 կոպէկով ծախվում են ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ մէջ:

4—5

SIROP DE RAIFORT IODÉ
De GRIMAULT & Ce
Pharmaciens à Paris
AUTORISÉ EN RUSSIE

ՌԷՖՕՌ ԻՕՏԷԻ ՍԻՐՕՊ
փարիզի Գրիմօ և ընկ. Դեղավաճառաց

Այս դեղը գործածվում է քան տարիէ 'ի վեր երախայոց հիւանդութեանց դէմ ձիան խղի և անթիսքօրբիւթիք (противоцынготный) սիրօպի տեղ և նշանաւոր արդիւնքներ է տալիս:

Երախայոց վզի այլ և այլ ուռեցքները, խուլը, և մարմնոյն, գլխին և երեսին վրայ երևացած բազմատեսակ վէրքերը բժշկելու համար սրանից առաւել աղէկ դեղ չկայ: Միեւնոյն ժամանակ բայց է անում ախորժակը, զօրացնում է մսերը, բժշկում է մարմնոյն մեղկութիւնն ու զանազանութիւնը և տալիս է երախայոց իւրեանց բնական զուարթութիւնն ու արթնութիւնը: Այս անպիտ դեղ մ'է ծծող երախայոց մարմնոյն և գլխուն վրայ երևցած վէրքերը բժշկելու և արիւնը մաքրելու համար:

Ծախվում է Փարիզ Վիվիէն փողոց № 8.

Թիֆլիսում դեղատան ապրանքների կովկաս. ընկ. մէջ և Շահ-Պարոնեանցի մօտ:

(8. 15) 5—6

ԳԱԼԵՐԷԱ ԱՐԾՐՈՒՆԻ, ԴՎՈՐՑՕՎԱՅԱ ՓՈՂՈՑ
ՊԱՀԵՍՏ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ № 144.

СКЛАДЪ ЕВРОПЕЙСКИХЪ ТОВАРОВЪ
№ 144, ГАЛЛЕРЕЯ АРЦРУНИ

Ծախվում են. մեծ քանակութեամբ և խիստ էժան, վիէննայի ԹՕՆԷԹ ֆաբրիկայի ՄԷԲԵԼԻ ամեն տեսակ, նոյնպէս ՈՍԿԵԶՕԾ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ հայելիների համար և ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ, լուսանկարների համար ԱԼԲՈՒՄԻ թուղթ, բէլգիայի ԱՊԱԿԻՆԵՐ պատուհանների համար, ամեն տեսակի, նոյնպէս ՄԱՐՄԱՐԻՕՆ քար, ԹՈՒՋԵԱՑ ԱՄԱՆՆԵՐ էմալով, ՆԻԹՐԱԹ ԴԱՐՃԱՆ, ՈՍԿԻ և ուրիշ շատ ապրանքներ:

Մ. Ն. ՏԷՐ-ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ ՊԱՀԵՍՏ
ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՄԱՆՐԱԾԱԽ

ԱՐՄԵԱՆՍԿԻ ԲԱԶԱՐ, ԿԱՏՕԼԻՋԵՍԿԱՅԱ ՓՈՂՈՑԻ ԱՆԿԻՒՆ, ՏՈՒՆ № 13

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԿԱՐԱՍԻՔ, զանազան աթոռներ 35 րուբլուց դիւժինը, բազկաթոռներ 6 ր., դիվաններ 12—25 ր., կաչէլի, մանկական աթոռներ և այլն: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ, ճանապարհի մահճակալներ, պահարաններ, ծալվող սամօվարներ: Զեմօդաններ 2 ր. 75 կ.—26 ր., սակվոյաժ ձեռքի և ուսից կախելու, ճանապարհի սումկաներ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ԱՐԿՂԵՐ 5 ր. 50 կ.—30 ր.:

Սամօվարներ, խոհանոցի պղնձէ ամաններ, կօֆէյնիկ, թէյամաններ, ութօներ և աղալու գործիք, գերմանական էմալով ամաններ, ԵՐԵՍ ԼՈՒԱՆԱԼՈՒ ՄԱՐՄԱՐԻՕՆԻ ամաններ 40 ր., երես լուանալու պղնձէ և ժեստի ամաններ:

ՊԱՏԻ ՀԱՅԵԼԻՆԵՐ 9 ր., տուալետի հայելիներ 2 ր. 40 կ.—13 ր., զանազան մետալների մոմակալներ 1 ր.—15 ր., սեղանի դգալներ 4 ր. 50 կ. և թանգ, թէյի դգալներ ֆրաժէի, մելխիօրի, լեհական և բրիտանական արծաթից աւելի էժան, քան թէ ուրիշ տեղ, դանակներ, պատառաքաղեր 2 ր.—26 ր.:

ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ ԿՕՇԻԿՆԵՐ կանանց և մարդկերանց, հովանոցներ կանանց և մարդկերանց, ռուսական և անգլիական պողպատէ և երկաթէ դանակներ, յայտնի գործարաններից, 10,000 հատ անգլիական և գերմանական կողպէքներ 10 կ. և աւելի:

ՌԷՎՕԼՎԵՐՆԵՐ զանազան տեսակի 3 ր. 50 կ.—35 ր., պատրոններ ռէվօլվէրների համար, հրացան 6 ր. և աւելի, զանազան վէշալկաներ, կշիռքներ: Անգլիական և ամերիկական կլէօնկա 50 կ.—2 ր. արշինը:

Մշտապէս ունեմ 10,000 ֆ. ԹԷՅ Պօպօվ եղբայրների, կաֆէ ՄԻԽԵԼՍՕՆԻ, թէյի համար խմորեղէն էյնեմի, ՌԷՅՆԳԱՐԴԻ սիգարներ, հոտաւէտ ջուր (Օդըկոլօն) ծխվող փոշիք, պուդրա, գլիցերինի սապօն և այլն, աւելի էժան քան թէ ուրիշ տեղ:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ գալանտերէյի զանազան ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ, ծխախոտի արկղ, դրամարկղ, քսակներ, սանդրներ, շապիկներ, լայկի ձեռնոցներ կանանց, գինուորական զամշի ձեռնոցներ, գարուս, թելեր, բրօնզի և մարմարիօնի թանաքամաններ, մոխրամաններ, գրիչներ, մատիտներ, գրչակոթեր, սուրգուչ, փօստի թուղթ, ծրարներ և այլն:

ՄԵԾ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ խցաններ (պրօբկա) հանքային ջրերի, գարեջրի, գինու և դեղատան ապրանքների համար, նոյնպէս և ուրիշ առարկաներ:

Վերև յիշված բոլոր առարկաները ունեմ մեծ քանակութեամբ և ստանում եմ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ և ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ գործարաններից անմիջապէս:

Առևտրականներին զիջումն և առանձին պայմաններ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են գրել. Тифлисъ. М. Н. ТЕРЪ-НИКОГОСОВУ.

11—100

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԳԱԼԼԵՐԷՈՒՄ

ԴՎՕՐՑՕՎԻ ՓՈՂՈՑԻ ՎՐԱ

ՎԱՐՁՈՎ ԵՆ ՏՐՎՈՒՄ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏՆԵՐ

ВЪ ГАЛЛЕРЕѢ АРЦРУНИ
НА ДВОРЦОВОЙ УЛИЦѢ
ОТДАЮТСЯ ПОМѢЩЕНІЯ
Подъ МАГАЗИНЫ, СКЛАДЫ и КОНТОРЫ

ՆԵՐԿԱՅ 1883 ԹՒԻՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ ԵՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

„ԵՐԵՒԱՆԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ“

ՇԱԲԱԹԸ ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ է Երևանում 1 րուբլ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ընդունվում են ՀԱՅԵՐԷՆ, ՌՈՒՍԵՐԷՆ և ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ լեզուներով:

Խմբագիր-Հրատարակիչ ԷՄԻՆ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 7 Апрѣля 1883 года. Типогр. Главн. Упр. Главнонач. гражд. час., Лор.-Мелик. ул. каз. д.